

A finnugor rokonság visszhangja a magyar sajtóban (2000–2006)

TAKÁCS Judit

1. Vizsgálatomban arra a két kérdésre kerestem a választ, hogy a közvéleményt leginkább befolyásoló két magyar napilap, a Magyar Nemzet és a Népszabadság hogyan közelíti meg a magyar nyelv és nép rokonságának témáját, elismeri-e a finnugor rokonságelméletet, illetve a két újságban megjelenő cikkekből milyen kép rajzolódik ki a közvéleményben nyelvrokonainkról.

Úgy gondolom, szükséges az első kérdést is feltennünk, hiszen az augusztusban Debrecenben megrendezett VI. Hungarológiai Kongresszus *A magyar nyelv eredete* című szekciójában számos hozzászólás is bizonyította, hogy még az e témáról az átlagosnál több ismerettel rendelkező emberek körében sem egyértelmű nyelvünk eredetének megítélése. A közvélemény formálásában viszont nagy szerepet játszik a média, hiszen bár az egyén nyelvtörténetéről, nyelvünk eredetéről való alapismeretei elsősorban általános és középiskolai tanulmányaiból kellene, hogy származzanak, számos korábbi vizsgálat (pl. Maticsák–Dusnoki 2003) bizonyította már meggyőzően, hogy ezek az iskolában elsajátított ismeretek hamar feledésbe merülnek, s igen gyakori, hogy az emberek ezután elsősorban a médiából tájékozódnak.

A sajtónak köztudottan nagy a szerepe a közvélemény kialakításában. Választásom azért esett épp a Magyar Nemzetre (MN) és a Népszabadságra (Nsz.), mert ezek a legismertebb és legolvasottabb napilapok Magyarországon, így finnugrisztikai témájú vagy nyelvrokonainkról szóló cikkeiknek hatása is sokkal nagyobb a helyi vagy kisebb példányszámú lapokénál. Mivel arra voltam kíváncsi, hogy az átlagemberhez milyen hírek, vélemények jutnak el ezekről a témákról, mindkét lapnak csak a nyomtatott változatát vizsgáltam a 2000. január 1. és 2006. augusztus 31. közötti időszakból; az online cikkektől eltekintettem, mert véleményem szerint ezek még mindig nem jutnak el széles rétegekhez.

2. A Magyar Nemzetben ebben az időszakban 70, a Népszabadságban 26 cikk jelent meg, vagyis nagyjából háromhetente olvashatunk a két újság valamelyikében a finnugor rokonsággal, nyelvünk korai történetével vagy nyelv-rokonainkkal kapcsolatos írást. Azt gondolhatnánk, hogy ezek alapján lehetőség van a folyamatos tájékozódásra, azonban ha megnézzük a cikkek rendszerességét, más lesz a kép: a nagyobb hatású politikai vagy kulturális események (például a 2004-es tallinni Finnugor Világkongresszus vagy a 2005-ös joskar-olai X. Nemzetközi Finnugor Kongresszus) időszakában az írások száma sokszorososan meghaladta a más időszakban megjelentekét.

Hogyan jelenik meg a sajtóban a magyar nyelv rokonságának kérdése? A két újságban 11 finnugor nyelvrokonságot támogató, alátámasztó és 8 ez ellen írott cikket találunk. Az „antifinnugrista” cikkek némelyike kifejezetten támadó hangú. A napilapok nem a szakmai viták fórumai, inkább az ismeretterjesztés terén töltenek be (és szükséges is, hogy betöltsenek) fontos szerepet, épp ezért figyelemre méltó, hogy a szerzők közismert és széles körben elfogadott tényként ismertetik érvekkel kellően alá nem támasztott elképzeléseiket, pl. „Úgy érzem, a finnugor teória kezd elveszíteni a súlyát, s az altaji újra megerősödni látszik. Az akadémikusok körében, majd szélesebb körben is változni fog a jelenlegi nézőpont elméletben és később a gyakorlatban is.” (*Hayrullah Yigitbasi a közös nyelvről és Attila unokáiról*. MN, 2006. július 22.) „Hiába járta be a magyar nyelvért sánta lábbal, dervisnek öltözve Közép-Ázsiát a nagyszerű zsidóember (ti. Körösi Csoma Sándor), hiába tanult meg két tucat nyelvet, hiába hajolt meg tudása előtt még az angol király is, vesztett. S miért? Mert a német (ti. Budenz) agresszíven vitázott, és bécsi egyetértéssel finnugor tanszéket alapított az egyetemen. Attól fogva hivatalos volt minden mondata.” (*Keletre magyar, avagy hogyan nyerjük vissza illúzióinkat*. MN, 2004. február 14.)

A cikkek egyik csoportja alapján úgy tűnik, sokan a nyelvrokonság kérdését nem nyelvészeti, hanem ideológiai megközelítést igénylő problémának tekintik. Fodor István *A „rokonítás” hátulütője* (Nsz., 2004. szeptember 10.) című írásában szól arról, hogy a magyar társadalomban jelentős polarizáltság figyelhető meg a nyelvrokonítással kapcsolatban: „Ellentét, megoszlás tehát nem a magyar nyelvészek, hanem a magyarság kérdései, őstörténete iránt érdeklődő, de nyelvészetileg képzetlen értelmiségiek és a nyelvtudósok között van. A műkedvelők – nem ismervén a nyelvek fejlődésének törvényszerűségeit, rendszerszerű változásait – csupán hasonló jelentésű szavak hangjainak összezsengéséből állítják fel következtetéseiket. A »rokonítási« kísérletek főként a sumerral, a Mezopotámiában a Kr. e. III. évezred végén kihalt egyik legrégebb kultúrnyelvvél vetik össze nyelvünket. A sumeristák írásait olykor

ellenőrzés nélkül átveszik ismeretterjesztő folyóiratok is. A kettős nézetkülönbség látszata innen adódik.”

Hasonlóan nyilatkozott Engel Pál is (*Úrigyerekek tévúton*. Nsz., 2001. május 12.), aki a finnugor elmélettel való szembenállás okait a rendszerváltásig vezeti vissza: „Aztán jött a kommunizmus, meg a pártállam korszaka. A szélsőjobb oldali szennyirodalom, beleértve a »szumirológusok« zagyvaságait, csak az emigrációban tenyészhetett, idehaza csak néhány becsempészett példány keringett. Amikor tehát eljött a szabadság pillanata, ez a művelt középosztály utódait szellemileg teljesen felkészületlenül érte. Megszokták, hogy ne higgyenek a »kommunistáknak« és tankönyveiknek, de arról fogalmuk sem volt (nem is igen lehetett), hogy mit kellene hinnük helyette. Így történhetett, hogy mohón kezdték falni mindazt a szemetet, ami egyszerre megint kapható lett, de amit apáik még kihajítottak.”

A csaknem száz vizsgált írásból megállapítható, hogy erősen él a köztudatban a törökségi népekkel való rokonság hagyományának elképzelése, pl. „A finnugor elmélet a magyar állam hivatalos tana, már beépült a gondolkodásba nagyjából 150 éve, pedig az altaji eredetnek kétezer évnél is régebbi hagyománya van.” (*Hayrullah Yigitbasi a közös nyelvről és Attila unokáiról*. MN, 2006. július 22.)

Milyen érveket hoznak fel a szerzők a finnugor rokonság ellen? Érzelmi és politikai indokokat sokszor emlegetnek, nyelvészeti eszközökkel megragadható jelenségeket (nyelvszerkezeti vagy egyéb klasszikus nyelvészeti bizonyítékokat) azonban ritkábban. Gyakran utalnak Budenz és Hunfalvy nem magyar származására, pl. „1858-at írunk, ez a Bach-korszak, az országot elborítja a »csend és hó és halál«. Nem különös, hogy Budenznek épp ekkor támad kedve Magyarországra jönni, hogy tisztázza a mi nyelvi viszonyainkat? S nem üt szöveget senkinek a fejébe, hogy alig két év múlva már a Magyar Tudományos Akadémián találjuk? Ekkor, 1860-ban dördül el Széchenyi pisztolya Döblingben, ekkor ítélik 15 év börtönre felségsértésért Táncsics Mihályt – Budenz és Hunsdorfer-Hunfalvy pedig osztrák hátszéllel nyelvi viszonyokat »tisztáz.«” (*Keletre magyar, avagy hogyan nyerjük vissza illúzióinkat?* MN, 2004. február 14.)

Ritkán érvként hozzák fel a magyar és a török nyelv hangzásának hasonlóságát, a két nyelvtani rendszer hasonló elemeit, de megfogható példák nélkül, pl.: „...láttam, hogy ugyanaz a nyelvi logika, a nyelvtan, mint a törökben, az volt az érzésem, mintha a török nyelv egyik nyelvjárása lenne a magyar”, és „A finnugor elmélettel kapcsolatban nekem az a véleményem, hogy előbb kitalálták, s csak azután dolgozta ki néhány ember néhány száz szóra alapozva a teljes teóriát. Állítom, hogy háromezer török szó biztosan van a magyar

nyelvben, a nyelvtani rendszere pedig szinte ugyanaz, mint a töröké.” (*Hayrullah Yigitbasi a közös nyelvről és Attila unokáiról*. MN, 2006. július 22.). Érdeemes ezzel kapcsolatban megjegyezni, hogy ehhez képest a nyelvünk finnugor eredetét vallók szinte kizárólag nyelvtipológia, hangtani, vagy más, a nyelv szerkezetét érintő bizonyítékokat állítanak szembe a genetikai és antropológiai „érvekkel”, pl. Rédei Károly is hosszasan ír a magyar nyelvnek a többi finnugor nyelvéhez hasonló nyelvi rendszeréről – úgy említve ezeket, mint bármely két nyelv rokonságának legdöntőbb bizonyítékait (*A kétszer kettő igazsága*. MN, 2004. május 8.)

Érvként hozzák fel a finnugor eredetet ellenzők azt is, hogy génállományunk alapján már bebizonyították, hogy népünk nem finnugor eredetű: „Tudjuk, bizonyította a génkutatás: nem vagyunk finnugor nép. Változott valami? Semmi. S miért? Mert érdekeket sért. Tanszékeket. Egzisztenciákat. Tanulmányutakat.” (*A sánta dervis*. MN, 2004. február 21.)

A finnugor népek antropológiai és kulturális különbségeit a vizsgált két lap hasábjain is sokan hangsúlyozták (*Nép és nyelv*. Nsz., 2004. február 28.; *Elvek és indulatok a tudományban*. MN, 2004. március 27.; *A „rokonítás” hátulütője*. Nsz., 2004. szeptember 10.; *Nílusi eszkimók*. MN, 2004. november 13.), kiemelve minden esetben azt, hogy ezek a különbségek nem zárják ki a nyelvek rokonságát, hiszen „...a finnugor nyelvészek nem is beszélnek genetikai rokonságról, hanem nyelvrokonságról. A magyar nyelv finnugor rokonságát pedig még senki sem tudta megcáfolni, pontosabban szólva: senki sem tudott még a finnugor rokonságnál valószínűbb elméletet kidolgozni. Pedig próbálkozás volt és van elég. Ezeket (...) senki sem akarja, de nem is tudná megakadályozni.” (*A finnugor nyelvrokonság nem manipuláció*. MN, 2004. április 3.)

A nyelveredetről szóló vitákkal kapcsolatban, úgy tűnik, megkerülhetetlen a leírt szó felelősségére utalni. A nyomtatott sajtóban megjelenő vagy a rádióban, televízióban elhangzó vélemények, adatok mindig sokkal nyomatékosabbnak tűnnek, mint az egyéb fórumokon elhangzó szavak. Sokkal jobban kellene ezért ügyelni arra, hogy a médiában mi jelenik meg erről a kérdésről, hiszen bármilyen légből kapott, megalapozatlan is egy-egy „elmélet”, ha megjelenhet, már nyomatékosabbá, fontosabbá is válik. A közvélemény ebből csak annyit lát, hogy egymással szemben áll egy finnugrista és egy nem finnugrista (pl. sumér vagy török eredetet valló) elképzelés, a kettő súlya kiegyenlíti egymást, és az, hogy szakmailag mennyire megalapozott az elmélet, az érvrendszere mennyire elfogadható, szinte mellékesnek tűnik. Tegyük hozzá Fejes Lászlóval egyetértve (2000), hogy két szó hangalaki hasonlóságát, vagy egy török és egy ősmagyar viselet hasonló vonásait bárki észreve-

szi, de az iskolában tanult szabályos hangmegfeleléseket valószínűleg csak kevesen tudják felidézni, a finnugrisztika érvrendszere pedig részben épp ilyen, laikusok számára nem könnyen érthető bizonyítékokra épül.

Mit lehet tenni? Csupán két dolgot emelek most ki: egyrészt az iskolai oktatás hiányosságait, másrészt az ismeretterjesztés fontosságát.

A középiskolában a nyelvtörténeti ismeretanyag részeként tanítanak finnugrisztikát a 12. osztályban. A nyelvtörténeti rész tíz héten keresztül egy-egy órát jelent, de a magyar nyelv eredetére csupán egy, vagy maximum két óra jut. Ennek az oktatási egységnek a célja a Nemzeti Alaptanterv ide vonatkozó része szerint „A nyelv történeti szemléletének kialakítása. A magyar nyelv fejlődésének, változásainak bemutatása. Napjaink nyelvi változásainak megfigyelése, értékelése.” A továbbhaladás feltétele pedig az, hogy ebben a maximum 12 órában „A tanuló ismerje meg a magyar nyelv eredetét, a magyar nyelv történetének főbb korszakait, ismerjen néhány fontosabb nyelvemléket. Legyen kellő tájékozottsága a magyar nyelv típusáról, helyéről a világ nyelvei között. Legyen képes feltárni a hangállomány, a szókincs és szójelentés és a nyelvtani rendszer változásait.” Belátható, hogy a 12. osztály egyébként is zsúfolt tanmenetébe illesztett egy-két finnugrisztikai tárgyú órának meglesz a következménye: csupán a legtájékozottabbak, az igazán érdeklődők fogják felkapni a fejüket rokon nyelvi szó vagy szabályos hangfejlődési tendencia emlegetése kapcsán. Természetesen nem kis finnugristákat kell a középiskolában képezni, de ez lenne az az időszak, amikor olyan ismereteket kell(ene) kapniuk a diákoknak, melyek megfelelő bázist nyújthatnának az esetleges további ismeretszerzés számára, és lehetővé tennék a médiában felmerülő nyelvtörténeti témák objektív minősítését. Egyébként saját tapasztalataim alapján úgy látom, hogy mire a középiskolában sor kerül a magyar nyelv eredetének oktatására, valójában már nem is az új ismeretanyag átadása a tanár feladata, hanem a már meglévő, nagyon gyakran téves, innen-onnan összeszedett ismereteket kellene a helyére rakni, rendszerezni, és leküzdeni a finnugor eredettel kapcsolatban a diákokban addigra már kialakult és megizmosodott ellenérzéseket... Megjegyzendő azonban az is, hogy nem csupán a magyar iskolarendszerben keveslik a tanárok a nyelvrokonsággal kapcsolatos órák számát: ugyanerre az eredményre jutott az észt oktatási rendszert vizsgálva a tanárokkal készített interjúk tanúságai szerint Tóth Viktória (2006) is.

A közvélemény formálásában az oktatáson kívül fontos szerepet tölthetnének be az ismeretterjesztő folyóiratok, kiadványok, sorozatok. Mivel az oktatás általában – mint láttuk – nem nyújt kellő alapokat a finnugristák bizonyítékainak értelmezéséhez, nagy szükség lenne az ennek figyelembevételével készített, a közvélemény ismereteihez igazított népszerűsítő könyvek

kiadására. Bár tudjuk, hogy ma is vannak ilyenek, a vizsgált újságcikkek alapján úgy tűnik, ezek nem érik el céljukat. Épp ezért üdvözlendő Csúcs Sándor hungarológiai kongresszuson ismertetett terve, mely szerint a finn-ugor rokonságról készül kifejezetten ismeretterjesztő jellegű könyvet írni.

3. Vizsgáljuk most meg azt, hogy milyen kép alakul ki a két újság alapján a finnugor népekről az erről a kérdésből csupán a sajtóból tájékozódó magyar közvéleményben!

A finnek az aktuális hírekben elsősorban mint EU-s tagország és politikai partner jelennek meg, bár nem egy helyütt kiemelik nyelvrokonságunkat is. Sólyom László köztársasági elnök látogatása kapcsán olvashatunk Finnországról, mely várja az EU-s munkavállalókat, Turku városának történelméről, egyeteméről (*Kis család, amely három köztársaságból áll.* Nsz., 2006. március 23.; *A finnek várják az új tagok munkavállalóit.* Nsz., 2006. március 30.; *Sajtójában él a finn nemzet.* MN, 2006. március 31.), a pozitív példaként elének állított finn kisebbségpolitikáról (*Autonómialecke Finnországtól.* MN, 2006. március 23.), és arról, hogy hazánk Finnország és Észtország mellé akar állni a finnugor összefogás érdekében (*Rokonok az Unióban.* Nsz., 2004. augusztus 16.). Rokon népünk kultúrájáról színes képet kaphatunk az elmúlt hat év sajtójából, hiszen olvashatunk például a Kalevala történetéről (*Vejnemöjnen, a múltteremtő.* MN, 2003. március 1.), klasszikus és könnyűzenei eseményekről (*Szabadtéri balettgála finn vendégművészekkel.* MN, 2000. július 14.; *Világok hangja a szigeten,* MN, 2000. július 7.), és néha még a finnel kapcsolatos nyelvészeti ismeretterjesztés is megjelenik (*Räikkönen kiejtése.* MN, 2006. április 1.). A finn hagyományok közül megismerkedhettünk az elmúlt években a juhannusszal (*Szent Iván tejszínes epret hoz.* Nsz., 2005. június 6.): „Svédország és Finnország legnépszerűbb fesztiválja a június végi napforduló, a nyárközép (midsommar) ünnepe.... A finnek Szent János után, Juhannusnak keresztelték a jeles napot, amelyet mi Szent Iván-éjként emlegetünk”, és mert december hatodika környékén általában fellángol a „vita” a Mikulás lakhelyével kapcsolatban, ilyenkor találhatunk erről szóló cikkeket is az újságokban (*Santapark és hóhotel vár a téli Finnországban.* Nsz., 2005. december 5.).

Az észtek (kölcson véve a Magyar Nemzet egyik alcímét) balti tigrisként jelennek meg a magyar közvélemény előtt: a Magyar Nemzet több méltató írást közöl (*Az információs csoda.* 2005. december 10.; *Nyelvi fürdetés.* 2005. december 17.; *Hogy lesznek az uniós utolsókból elsőek?* 2005. november 5.; *Észt ének.* 2004. január 3.). Az itt megjelent írások gyakran hangsúlyozzák az észtekkel való rokonságunkat, pl. „az észti földön kétezer éven át

vadászgattak nomád unokatestvéreink, majd germánok, skandinávok, végül szlávok tartották megszállás alatt hét hosszú évszázadon át” (*Észt ének*. MN, 2004. január 3.), „Úgy jöttem, s úgy fogadtak, ahogy az rokonok között szokás – nyilatkozta tegnap Tallinban Sólyom László köztársasági elnök, miután tárgyalta észt kollégájával, Arnold Rüütellel. A finnugor rokonság témája folyamatosan rányomta bélyegét a négynapos észt–finn vizit első napjára.” (*Finnugorok az új Európában*. Nsz., 2006. március 28.)

A vizsgált újságok a többi finnugor nyelv közül természetesen a kongresszusnak helyet adó marikkal foglalkoztak legrészletesebben (már a Joskar-Olában tartott kongresszus előtt is): *Segélykiáltás a mari nép védelmében* (MN, 2005. február 26.), *Marik és magyarok* (MN, 2005. június 9.), *Finnugorok X. kongresszusa* (MN, 2005. augusztus 16.), *Cáfolják a marik elnyomatását* (MN, 2005. augusztus 17.), *Segítség Mariföldnek* (MN, 2005. augusztus 19.), *Jogaiért küzd a mari kisebbség* (MN, 2005. október 6.), *Alumínium esküvőre* (MN, 2006. április 22.). Főleg ez utóbbi írásban találunk igen részletes, pontos, már-már tankönyvbe illő leírást általában is a finnugor népekről, melyben áttekintik a finnugor népek történetét, szétválását, létszámukat, és utalnak a kutatás nehézségeire is (külön kiemelve a kis lélekszámú, kihalással fenyegetett népeket). Ebben a riportban a marikról is részletesen írnak (lakóhelyükről, az anyanyelvi beszélők létszámáról, nyelvpolitikai helyzetükről, autonómiájukról). Ezekből az írásokból egy elnyomott, jogaiért küzdő, az oroszok elnyomása alatt élő nép képe bontakozik ki.

Születtek írások az obi-ugor népek genocídiumáról, melynek során a szovjet időkben a hanti és manysi lakosság mintegy tíz százalékát irtották ki („*Vagy én, vagy a szarvasok*”; *Obi-ugor holokauszt*. MN, 2006. január 21.), és arról is, hogy a terrorizmus nyomán megszigorított ellenőrzések elérték a hantik és manysikat is (*Eldobott malica. Expedíció szibériai rokonaink földjén*. MN, 2004. június 1.). E két népet legközelebbi nyelvrokonainkként emlegetik, egy-egy írásban ugyan csak áttételesen említve őket (*Rézvárosok, félemberek, Abu-Hámid al-Garnáti bolyongásai a Sötétség Tengeréig*. MN, 2004. április 17.): „Azonnal kiderült, hogy ez a titokzatos mór (ti. Abu-Hámid al-Garnáti) a középkor egyik legjelentősebb világutazója volt, aki nemcsak Észak-Afrikában, a Közel- és Közép-Keleten járt, de bebarangolta a XII. századi Magyarországot és Bizáncot éppúgy, mint a Volga meg az Oka forrásvidékét, ahol többek között finnugor rokonaink éltek s élnek részben mind a mai napig”, de pl. Schmidt Éváról, az obi-ugorok közt élt néprajzkutatóról hosszú cikkben emlékeznek meg (*Medvetánc*. MN, 2005. szeptember 10.). Érdeklődésre tarthat számot az is, ha expedíciót indítanak Szibériába, melynek során osztják gyerekeknek segítenek megismerni saját népük ha-

gyományait, szokásait és anyanyelvüket (*Magyar kutatók Szibériában*. MN, 2005. július 13.).

A többi kis finnugor nyelv közül a nyelvhalállal való fenyegetettség kapcsán egy-egy cikkben megemlítik a vótokat (*Vótok és lettek*. MN, 2003. május 10.), a világ keletkezésével kapcsolatos elképzeléseik miatt az izsórokat (*Sárgája a Nap, fehérje a Hold*. MN, 2000. április 22.: „Finn nyelvrokonaink eposzában a bűvárkacsa tojásának kettévált héjából támad az ég és a Föld, sárgájából a Nap, fehérjéből a Hold. A szintén finnugor izsórok történetében pedig egy fecske széttört tojásaiból lesznek az égitestek”), a finnugorok szétvándorlása kapcsán pedig még a közvélemény által alig ismert merják, muro-mák és karélok is megjelennek (*Korok – istenek, Táltos és garabonciás*. MN, 2001. február 3.).

A kiadványokban szó esik hungarológiával kapcsolatos hírekről is, ha van finnugrisztikai vonatkozásuk: olvashatunk pl. a 2005-ös szombathelyi nyári egyetemről, mert az újságok tanúsága szerint ezen tizenkét fő vett részt a Komi Köztársaságból, a Mordvin Köztársaságból, az Udmurt Köztársaságból, a Mari Köztársaságból és a Hanti–Manysi Autonóm Körzetből is (*Hungarológia Nyári Egyetem*. MN, 2005. július 20.). A figyelmes olvasó megtudhatja a sajtóból azt is, hogy Oroszország a kisebbségek autonómiatörekvéseitől fél (*Finnugor államtól tart az orosz hatalom?* MN, 2005. augusztus 3.).

Jól meghatározható az írásoknak egy olyan nagyobb csoportja, amely a finnugor népekkel kulturális, ismeretterjesztő vagy tudománytörténeti szempontból foglalkozik. Közülük sok 2004-es finnugrisztikai eseményeket elevenít fel, pl. az *Egy osztályban csupán nyolc diák* a III. Finnugor Történetész-kongresszus kapcsán a kis finnugor nyelveket fenyegető nyelvhalálról szól (Nsz., 2004. január 2.), a *Földanya és Kányádi* a 2004-es év három fontos finnugor vonatkozású eseményéről számol be (Nsz., 2004. október 13.), de ezenkívül találhatunk az olvasók cikket a hetvenéves Domokos Péterről is (Nsz., 2006. január 16). Persze szinte mellékesen is juthatunk érdekes információkhoz egy-egy írásból, pl. *A Zala mentén...* című cikkben (Nsz., 2002. április 12.) arról írnak, hogy a Göcseji Falumúzeum egyben Finnugor Néprajzi Parkként is funkcionál, mert benne a hantik, a manysik, a marik és a finnek életmódja és lakóépületei is megelevenednek.

Figyelmet érdemel az is, hogy a magyar közvélemény csaknem napról-napra nyomon követhette a Magyar Nemzet írásai segítségével 2001 augusztusában a jyväsckyläi Hungarológiai Kongresszus eseményeit, és sok írás tájékoztatott ezen a fórumon a finnek és az észtek Európai Unióba való belépéséről, illetve a finnugor nyelvű uniós tagállamok összefogásáról is.

4. Az elmúlt hat év csaknem száz cikkét áttanulmányozva megállapítható, hogy a magyar nyelv története és eredete korántsem egységesen kerül bemutatásra a sajtóban: a hivatalosnak tekintett finnugor elmélettel szemben ott állnak más felfogások is, más-más érvrendszerrel és más-más követői csoporttal, amelyek között nemcsak átfedés, de szinte kommunikáció sincs. A közvéleményhez eljutó hírek rokon népeinkről (a finnek és észtek kivételével) európai szemmel nézve nem túlságosan vonzó képet festenek: bár érdekes, különleges kultúrájukat sokszor kiemelik, misztikus, „keleti csodabogarakként” mutatják be őket. Egyszerű életkörülményeikkel, életmódjukkal mintegy szembeállítva írnak kifinomult tárgyi kultúrájukról, népművészetükről.

Úgy gondolom azonban, hogy a közvéleményben nem attól alakul ki pozitív, elfogadó attitűd pl. a hantikról, hogy egy újabb medveéneket közlünk tőlük, vagy elemezzük nehéz sorsukat. Természetesen ismeretterjesztésként ez sem felesleges, de míg a magyarok nagy többsége által rokonként is elfogadható észtekről és finnekről azt látjuk, uniós tagállamok, politikai partnereink, velük való kapcsolatunk nagy presztízssértékű, azaz jó velük rokonságban lenni, addig a manysik, marik, lappok stb. „szegény rokonként” jelennek meg a médiában, és persze nem meglepő, hogy emiatt hasonló lesz a kép a közvéleményben is. Azt nézzük meg csupán, hogy a manysikról és hantikról mit tud meg a médiából az átlagember! Sátrakban lakó, régi puskákkal vadászgató, bőrt cserberélő, népdalokat éneklő szibériai népként jelennek meg, akik nem hasonlítanak hozzánk, nem értjük a beszédüket, ráadásul kevesen vannak és még mindig az oroszok fennhatósága alatt élnek. Hát csoda, hogy nem érdemes velük rokonságban lenni?!

Legfontosabb feladatunk jelenleg tehát az, hogy ne a nyelvrokonainkkal kapcsolatos hírek, médiaszereplések számát növeljük, hanem az azok által közvetített üzenetek jellegét változtassuk meg: mutassuk be, hogy rokon népeink is fejlődőképesek, törekvők, érdekes, vonzó a kultúrájuk (és nem csak néphagyományaik), azaz olyan emberek, akikkel jó egy (nyelv)családban lenni...

Irodalom

- Fejes László 2000: Ágyúval verébre. In: Finnugor Világ V/4: 30–33.
 Maticsák Sándor–Dusnoki Gergely 2003: Finnugor rokonságtudatunkról. In: Finnugor Világ VIII/3: 19–21.
 Tóth Viktória 2006: Az észtek viszonyulása a finnugor nyelvrokonsághoz. In: FUD 13: 179–190.